

● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● KUD VIDE PREGARC

Pet let skupine KAN-KAN

Plesna skupina KAN-KAN, ki deluje v okviru KUD Vide Pregarc, je praznovala peto obletnico. To je le ena izmed treh skupin, ki delujejo v omenjeni sekciji. Deklet je petindvajset, vendar vse še niso dovolj uigrane, da bi plesale v KAN-KANu, to je v prvi skupini. Plešejo vse plesne od kan-kana, polke, disko plesov do sirtakija.

Mentorica je Andreja Zrimšek, ki je tudi sama plesala. Sedaj uči dekleta in tudi kroji oblečila. Franc Gogala je menažer in organizacijski vodja skupine, ki je zelo uspešno popeljal skupino v širši slovenski kulturni prostor.

4. decembra je plesna skupina KAN-KAN ob svoji obletnici organizirala koncert; izkupiček je bil namenjen oddelku za genetiko na ginekološki kliniki. Režiser oddaje je bil vodja skupine. Tej plemeniti prireditvi oziroma praznovanju so se pridružili še: KUD JEVNICA — plesna skupina RONDO, KUD PROGA 13, glasbena šola Litija — plesna skupina, Alenka in Marjan od Mladih upov, iluzionist Miran Čanak, plesna skupina Paradoxe, osnovna šola Jože Moškrnič-Ciril — plesna skupina, Alberto Gregorič, mažurke in Pihalna godba iz Moravč.

Skupina KAN-KAN je že vrsto let znanec Univerzitetne psihiatrične klinike v Polju, kjer s svojimi nastopi lajša bolnikom bivanje na oddelku. Prav tako je sodelovala na koncertu UNICEF preko RTV Ljubljana, ki bo na sporedu v noveletni oddaji.

Pripravlja koncert ob svetovnem dnevu invalidov v hali Tivoli, izkupiček bo namenjen Zvezi paraplegikov Slovenije. Skupina sodeluje na vseh kulturnih srečanjih in raznih prireditvah, kot so srečanja zamejskih kulturnih skupin Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Sam koncert je bil zelo dobro pripravljen in izbran za vsakega zahtevnega gledalca in poslušalca. Dvorana je v dveh in pol urah živela z nastopajočimi, ki jih je bilo 150 in si želela še tako kvalitetnih prireditev.

Na koncertu je spregovorila tudi predstavnica ginekološke klinike mag. dr. Marija Debevc in kratko opisala delo oddelka za genetiko z zahvalo mladim za to humano prireditve.

Predsednik skupine je v pozdravu poudaril, da so v petih letih gostovali po Sloveniji in so jih ljubitelji plesa povsod lepo sprejeli, saj so jim pričrati prijetne trenutke razvedrila. Ponosni smo in srečni, je dejal, da smo uspešno predstavljali naše društvo in občino Moste-Polje Ljubljana in s tem prispevali k bogatjenju in širjenju kulture na področju plesne dejavnosti ter zblizovanju kulturnoumetniških društev in profesionalnih skupin v SRS, kar je tudi odraz današnje prireditve. Ob tej priložnosti sta prejela za uspešno delo v skupini Andreja Zrimšek kot koreografinja in Franc Gogala za uspešno organizacijsko in menažersko delo ter razvoj in prodor skupine v širši slovenski kulturni prostor posebno priznanje Zveze kulturnih organizacij.

FRANC GOGALA

● Popravek iz prejšnje številke

V prejšnji številki Naše skupnosti smo objavili spominski prispevek »Prva transfuzija v času NOB na Razorih«. Pri prepisovanju smo več priimkov zapisali narobe. Pravilno zapisani priimki so: dr. Miha Kamin, Janez Rožek, Velebita Tuma, Igor Kraut, dr. Janez Kanonij.

Avtorju in bralcem se opravičuje mo!

Plesna skupina KAN-KAN KUD Vide Pregarc

Člani KUD Proga 13 med nastopom

Vodja skupine KAN-KAN Franc Gogala podeljuje priznanje vodji mažuretk iz Moravč, Marjani Capuder. Priznanja so dobili vsi sodelujoči.

● UČENEC PIŠE O VELIKEM MOJSTRU

Moj učitelj Jože Plečnik

Končno smo v Ljubljani dočakali razstavo o delu velikega arhitekta Jožeta Plečnika, ki je vzbudila veliko zanimanje, ko je bila na ogled v Pompidoujevem centru v Parizu. »Plečniku spet doma!« S takimi in podobnimi naslovi so časniki pospremili otvoritev razstave v Ljubljani. O delu enega od velikanih naše kulturne ustvarjalnosti je bilo povedanega in napisanega že precej, manj pa poznamo njegovo življenje in utrineke iz njegove delovne vsakdanjosti. Obrnil smo se na enega od njegovih učencev, sedaj že upokojenega arhitekta Syatopluka Kasala in ga vprašali, kako je doživil leta, ko je študiral pri velikem mojstru. Na podlagi nekaj vprašanj nam je nekdanji Plečnikov učenec kar sam z veseljem napisal prispevek, ki ga objavljamo v celoti.

Preden odgovorim na vprašanje, če sem se kdaj osebno pogovarjal s Plečnikom in kakšna je bila tema pogovora, moram najprej na kratko opisati način študija pri Plečniku. Imeli smo risalnico, v kateri je imel vsak od nas študentov risalno mizo. Tam smo preživljali študentske dni od jutra do večera. Bilo nas je vedno 20 do 25 učencev. Poleg nas je risalnica je bil profesorjev kabinet, kjer je prav tako od jutra do večera neutrudno delal naš dragi profesor. Imenovali smo ga »fotera«, seveda samo sami med seboj.

Dvakrat dopoldne in dvakrat popoldne je vsak dan prišel med nas. Šel je od mize do mize, se vsakemu osebno posvetil, korigiral in popravil delo vsakega posebej, z vsakim vedno pokramljal o študentskem problemu in dal izčrpano smernico za nadaljnje delo. Imel je navado reči: »Takole bi bilo bolje, po mojem nersmerodajnem mnenju.« Kmalu sem razumel da »merodajno« mnenje daje mero, »smerodajno« pa smer. Plečnik se je včasih čudno izražal. S Plečnikom sem torej govoril nekako štirinajst na dan, v času študija več tisočkrat. Bil je zgovoren mož, skoraj klepetav. Ni pa maral vprašanj. Vedno je rad govoril sam. Tako sem ga nekoč, ko sem risal neko pohištvo iz borovega lesa, vprašal, kakšen les je to. Odgovoril mi je hladno in kratko: »Včasih je borovec tako bel kot macesen, včasih pa je macesen tako rdeč kot borovec.« In pogovora je bilo konec.

● Na robu modernih vplivov

Plečnik, ki je v svoji arhitekturi močno gojil dekorativne elemente, ni maral niti slišati za moderne smeri konstruktivne arhitekture brez dekoracij zlasti francoskega arhitekta Le Corbusiera in Pereta. Ta nova struja je seveda pljusnila tudi preko naših meja. Profesor je čutil naš nemir, ko smo se miadi začeli zanašati na živno opazuje. Končno

mati za te zamisli. Plečnik se je tega bal; to lahko rečem. Zelo značilne so njegove besede, ko je dejal: »Kar zna Corbusier, znam tudi jaz, kar znam jaz, Corbusier ne zna!« S takimi besedami nas je ponavadi miril, čeprav je zlasti zadnja leta čutil vse večji vpliv moderne arhitekture.

Živo se spominjam, kako sva obravnavala neki dekorativni element moje študijske naloge. Plečnik mi je takrat rekel dobesedno: »Dragec, zdi se mi, da se zaman mučiva, saj boste tako ali tako Corbusier postali. Pomnite pa, da bodo ljudje kmalu spet potrebovali nekaj za dušo in srce.« Obmil se je in razočaran odšel od moje mize. Bilo je to v prvem povojnem letu, ko za »dušo in srce« res še ni bilo prostora, saj smo komaj odstranili ruševine. Plečnik nam — svojim učencem — nikdar ni rekel žal besede. Nagovarjal nas je »dragec«, dekletom — študentkam, pa je običajno rekel »dragica«. Velikokrat nas je ogovoril tudi z »gospod kolega«, kar se nam je takrat zdelo sila imenitno. Rad je z nami govoril tudi nemško, to pa zato, ker je dobro poznal sočnost nemškega izrazoslovja, saj je dolgo živel na Dunaju. Rad pa je govoril tudi češko, zlasti z menoj, saj je vedel, da sem češkega rodu. Običajno mi je rekel »milček«, kar v češčini pomeni dragec.

● Kako je bilo, če smo kot študentje pri svojem delu zagrešili napako ali storili kaj, kar mojstru ni bilo všeč?

Prav živo se spominjam, kako se mi je, pri skoraj dokončanem študijskem projektu, primerilo, da sem risbo obupno popackal s tušem. Odložil sem se, da bom zadevo skušal rešiti z britvico in radirko. Taka »reševalna akcija« je lahko trajala ves dan. Bilo je mučno delo. Bil sem tako zaverovan v praskanje po papirju, da nisem opazil, da ob meni stopi Plečnik in me živo opazuje. Končno

pa mi je rekel: »Dragec, mit viel radieren und viel messer, wird die zeichnung immer besser.« kar pomeni približno — z obilnim radiranjem in ostrim nožem postaja risba vedno boljša. Naslednji dan mi je rekel: »Dragec, lepo vam je uspelo, bilo je vredno vašega napora.«

Plečnik nas ni silil v delo, zlasti ne v površinske rešitve. Imel je navado reči: »Vse dobro premisliti, vse prespati.«

Kot je znano, Plečnik ni bil inženir, saj se je šolal drugače. Zato je tudi zelo težko prenašal dejstvo, da smo mi njegovi učenci takrat postajali inženirji. Nekoč sem ga prosil, naj mi razloži konstrukcijo lesenega stropa. Odvrnil mi je: »Gospod kolega, to ne sodi v arhitekturo; vprašajte kakega inženirja.«

● Dogodek, ki mi je ostal najbolj v spominu

Plečnika smo neizmerno spoštovali in ljubili. Ne morem tega opisati; za nas je bil skoraj nadnaravno bitje. Lahko rečem, da v svojem ne prav kratkem življenju, nisem srečal boljšega človeka, nikogar doslej nisem tako globoko spoštoval, nihče doslej mi v življenju ni dal več.

Spominov je toliko, da težko rečem, kateri mi je ostal najbolj živ. Recimo tale:

S Plečnikom sva sedela v gostilni Pod Skalco. Naročil je dva kozarca belega vina in eno žemljo. Razpolovil jo je, pol za mene in pol zase ter rekel: »Tudi pri hrani moramo biti zmerni.«

Pri hrani je bil menda res zmeren, je pa veliko kadil. Kolikokrat sem od strani, ko je sedel pri moji študijski mizi, opazoval rumeno ožgane, sicer pa bele brke in brado. Kadil je vedno poceni cigarete ibar. Tudi mi študentje smo začeli kaditi ibar, saj smo ga hoteli v vsem posnemati.

● Kakšen je bil Plečnik kot človek?

Bil je izredno blag mož. Kot človek je bil asket. Na življenje je imel popolnoma samosvoje poglede. Posvetnih stvari ni cenil, saj jih preprosto ni potreboval. Ni imel družine, niti žene. O njegovem odnosu do žensk ne vem ničesar in prepričan sem, da ni človeka, ki bi o tem kaj vedel, ker preprosto ni kaj vedeti. Pred kratkim so ga na avstrijski televiziji imenovali »menih«. Menim, da

je karakteristika primerna. Imel je eno samo ljubico, ki se imenuje arhitektura. Tej ljubezni je bil predan sleherni trenutek svojega življenja.

Uporabiti obrabljene fraze, da je bil izredno moder, inteligenčen in pošten, je premalo. Plečnik je bil mnogo več.

Neuklonljivo je zaupal svoji arhitekturi. Pri obravnavanju njegovega projekta cerkve v Šiški je nek mlad redovnik predlagal določene spremembe. Plečnik ga je odločno zavrnil rekoč: »Kar znam, sem napravil. Popravljati ne mislim ničesar.« Vendar je po tem pogovoru zelo trpel.

Bil je izreden Slovenec. Znano so njegove besede, ko je prišlo do italijanske okupacije. Nekaj študentov je nemudoma odhitelo k njemu na dom z novico: »Italijani so v Ljubljani.« Plečnik je mirno odgovoril: »Tudi Rimljani so bili.«

Bil je globoko veren mož, vendar tega svojega prepričanja ni vsiljeval nikomur. Zlasti po vojni se je dobro zavedal, da je prišel drugačen čas, s katerim se ni povsem strinjal. O tem z nami študenti ni govoril, vsaj z menoj ne. Bil je tolerant. Iz Plečnikovih ust po vojni nisem slišal besede tovariš, vedno gospod. Tak je pač bil, načelen in dosleden. Prilaga-

● Letošnja Ažbetova plaketa dodeljena profesorju Klavdiju Zorniku

Najvišje priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Zveze likovnih skupin Slovenije AŽBETOVA PLAKETA, je za uspešno in dolgoletno delo pri širjenju likovne kulture, dobil naš občan, akademski slikar prof. KLAVDIJ ZORNIK.

V obrazložitvi je bilo rečeno, da je Klavdij Zornik v figurativnih kompozicijah, zlasti pa v krajini, gradil svoj lastni svet barvnih vrednot. Nagradjenec pa je delal tudi z mladino na osnovni šoli, gimnazij in kasneje tudi na Akademiji za likovno umetnost, kjer je predaval likovno teorijo in metodiko likovnega pouka.

Vrsto let je deloval v Društvu slovenskih likovnih umetnikov, v likovni sekciji Zveze prijateljev mladine Slovenije in Društvu likovnih pedagogov Slovenije.

Poleg njegove visoke strokovnosti je za njegovo delo bila značilna njegova moralna naravnost in razsodnost, ki je bila najbolj pomembna in dobrodošla v času reforme likovnega pouka.

Priznanje mu je v Narodni galeriji na kraji slovesnosti izročil predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Osterman.

Matjaž ROLIH

● EX tempore Orle, Urh, Pugled, Molnik 86

V Jelovškovem likovnem salonu v kulturnem domu Španski borci je bila od 25. novembra do 13. decembra odprta razstava udeležencev 3. ex tempore »Orle, Urh, Pugled, Molnik 86«. V prvem delu razstave, do 5. decembra, so svoje slikarske stvaritve, v glavnem krajine, prikazali Ana Canjko, Bojan Bensa, Danilo Jakovčič, Milka Turk, Špela Sušteršič, Marjan Kolenc, Edvard Starc, Matjaž Bukovac, Zeljko Karakaš, Mimi Kajzer, Janez Ošaben, Matjaž Rolih, Franjo Smole, Janko Bešter in Klavdij Zornik, od 5. decembra dalje pa so v salonu visele slike 27 učencev osnovnih šol Struge in I. SPUB Toneta Tomšiča iz Vidma-Dobrepo-

lje ter Edvarda Kardelja in Toneta Trtnika-Tomaža iz naše občine.

Ta ex tempore, to je srečanje več slikarjev, je za razliko od drugih uglasen, kot pove že naslov, na skupno temo; gre za likovni zapis iz krajev, znanih po dogodkih iz NOB. »V teh srečanjih lahko predvsem vidimo izraz spoštovanja do trpljenja in prizadevanj ljudi za boljšo prihodnost, za preživetje,« je dejal dr. Mirko Juteršek v zapisu k vabilu na razstavo. Organizatorja ex tempore sta bila zveza kulturnih organizacij naše občine in likovna sekcija KUD Vide Pregarc, pokrovitelj pa občinski odbor zveze združenj borcev NOV. (Foto: DARJA JUVAN)

● LIKOVNE NOVICE

● V začetku tega meseca je bila v Bežigradski galeriji zaključena razstava likovnih del akademskega slikarja in dolgoletnega člana mošćanske akademске skupine IZIDORJA URBANČIČA. Umetnik se že dve leti intenzivno ukvarja s kiparstvom in prav na razstavljenih plastikah je bil poudarek na letošnji razstavi.

● Mnogim ljubiteljem slikarstva, še posebno akvarela, niso tuja dela Janeza Ošabna, dolgoletnega člana likovne sekcije KUD »Vide Pregarc«. V tem mesecu razstavlja svoja novejša dela v novem mošćanskem gostišču LUKA.

● Likovno razstavna dejavnost v Domu občanov v Novih Fužinah je vredna pohvale. Poleg razstavne prostora v oddelku knjižnice Jožeta Mazovca, kjer od vsega začetka vzorno skrbijo za likovne prireditve, je tu še avla omenjenega doma. V tem prostoru se letno zvrsti tudi do 10 razstav. V mesecu decembru razstavlja svoja dela slikar MATJAŽ BUKOVAC. Avtor razstavljenih del je član Društva likovnih samorastnikov Ljubljana in je redni gost slikarskih ex tempore in kolonij.

M. ROLIH

jal ali hlinil se ni nikomur. To zanj po vojni ni bilo vedno ugodno.

Znal je biti tudi šegav in šaljiv. Naj opišem dogodek, kateremu sicer nisem bil priča, zvedel pa sem zanj od starejših kolegov. Nekdanji jugoslovanski kralj Aleksander ga je ob neki priložnosti povabil v svojo rezidenco na Bledu na ogled ročno izrezljane pohištva, ki ga je bil dobil v dar iz Turčije. Kralja je bilo tedaj treba obvezno nagovarjati z »vase veličanstvo«. Plečnik pa mu je po ogledu pohištva preprosto dejal: »Gospod kralj, grdo so vas ogoljufali.«

● »Za lepoto in srečo je potrebno veliko trpeti!«

Plečnik je bil tudi častihlepen. Mogoče izraz ni najprimernejši. Vsekakor se je zavedal svoje veličnine.

Bil je eden prvih Prešernovih nagajencev. Naslednji dan nam je o tem pripovedoval rekoč: »Bilo je imenitno, peljali so me z avtomobilom.« (Skoraj verjamem, da prvič v

življenju).

Kot učen mož se je zavedal svoje modrosti, ki jo je znal uveljaviti včasih tudi nasilno, kajti v svojih nazorih je bil nepopustljiv. Končno, ali ne pravi kitajski pregovor: Kdo nekaj ve, in ve da nekaj ve, ta je pravi učenjak. Kot tak je znal na nas, svoje učence, preliti sijaj umetnosti, ki se ji pravi arhitektura. Znal je v nas zanetiti uničujoči plamen pohlepa po znanju, obenem pa nas je večkrat svaril rekoč: »Arhitektura, kateri ste se udinjali, je eno samo veliko trpljenje. Zavedajte se, da je potrebno za lepoto in srečo veliko trpeti.«

Zelo me boli, da je v teh dneh na Plečnikovem grobu en sam sveč nagelj, moj.

Kar sem napisal o Plečniku, je seveda moje osebno gledanje nanj, čeprav sem prepričan, da se bodo moji kolegi strinjali s tem, kar sem napisal in opisal.

Kaj je Plečnik v resnici bil, tega ne ve še nihče. Vsi smo še vedno njegovi učenci.

SVATOPLUK KASAL

AMINERAL
1936 SO 1986

Našim kupcem, delovnim ljudem in občanom želimo obilo zdravja in uspehov v novem letu